

הדלקת הנר: 16:57 צאת השבת: 17:58 רבינו תם: 18:34 (לפי אפיק ת"א), הפטרת השבוע: ותשר דבורה (שופטים ה), שבת שירה.

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "בשלח"

"התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום" [יד, יג].

יהודי קשה יום בא לפני הצדיק רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל להיוועץ בעניין פרנסתו. חכך האם יעשה כך או כך, ישלח ידו במסחר זה או באחר. נענה הרבי ואמר: "חז"ל אמרו, שפרנסתו של אדם קשה כקריעת ים סוף, ויש להבין מה הדמיון ביניהם. אלא שכאשר עמדו ישראל לפני הים, המצרים מאחריהם והמדבר סוגר עליהם, ושמעו הבטחת משה רבינו "התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום", מה חשבו בלבם? שה' יגוף את המצרים, או יכס בסנוורים. ואולי יצוו לנס לצדדים, אל המדבר הגדול והנורא. אולי יגונן עליהם הענן ויסוכך עליהם כחומת ברזל. אך איש מהם לא העלה בדעתו שהים יקרע לגזרים ויעברו בו ביבשה! כך גם בעניין הפרנסה: על האדם להשתדל, כי כך צווה. ולדאוג שלא יהיה בבחינת 'הרעותי את מעשה וקיפחתי את פרנסת'. אבל כיצד תבוא ומניין – דרכים רבות לבוא..."

וכבר היה מעשה בבעל בית מזיגה שנפטר בימי עולמיו והותיר אחריו אלמנה וילדים רכים, שהגדול בהם בן עשר. הדלדלו הקונים, והפרנסה שבתה. כשנגמר מלאי הי"ש נמנעו הסוחרים מליתן בהקפה, כי חששו לכספם, כיוון שכך, פסקו מלמכור והחלו לרעוב ללחם.

עלתה האלמנה הרצוצה אל הצדיק רבי אברהם יעקב מסדיגורה זצ"ל, ודמעתה על לחיה: מאין יבוא עזרה? אמר לה: "רבים רחמי ה', אבי יתומים הוא ודין אלמנות!" לא הסתפקה בתשובה, ודרשה: "שהרבי יבטיחני שאמצא אוצר" ... אבל הרבי ענה: "דרכים רבות לבוא, ואינו זקוק לעצתנו".

עוד האלמנה מתעכבת, ונכרי התדפק על דלת בית המזיגה. הבן הבכור פתח, והנכרי שאל: "איפה אבא?" "בשמים", ענה הילד. הנכרי נבוך: "לא ידעתי... בעבר קניתי אצלכם יי"ש, והיה מובחר ומעולה. בשבוע הבא משיא אני את בתי, ורצוני לקנות מאותו יי"ש!"

אמר הילד: "לצערך, אין לנו ולו טיפת יי"ש" ... חייך הנכרי: "ילד אתה, וכבר סוחר ממולח... ודאי מבקש אתה מחיר מפולפל! בוא, נרד למרתף, ונראה" ... ירד עם הילד למרתף, והנה סדורות שם החביות. טלטל אחת מהן, והיא מלאה וכבדה, והנוזל משתכשך... הביט בילד במבט ניצחון.

"אלו מים", הסביר הילד, "לשטוף את החביות הריקות משמריהן" ... חייך הנכרי, מזג לעצמו כוסית וחייך בשפתיו: "יי"ש מובחר ומשובח!" טפח לילד על שכמו. עוד הם מדברים, והאם חזרה. "סוחר ממולח הוא בנך", החמיא לה ושקל לידיה כסף מזומן עבור החביות. המלים נעתקו מפיה. עמדה על כך שיטעם מכל חבית, והוא התבסס לנגד עיניהם! הזמין פועלים, העלה את החביות מהמרתף ונטלן עימו...

מיד שלחה את בנה אל הרבי, שיספר על הישועה המופלאה. שמע הרבי ואמר: "אימך תיכננה מאיין תבוא הישועה. שאל אותה האם אפשרות כזו עלתה בדעתה..."

מזג אותו נכרי מן היי"ש לאורחיו והכל התפעלו מטעמו הערב וחוזקו. התעניינו למקורו, ובית המזיגה הוצף קונים... כך נמשלה הפרנסה לקריעת ים סוף, וכך נמשל זיווגו של אדם לקריעת ים סוף... אלף תכניות, ועם מי מתחתנים בסוף... (מעייין השבוע).

"זה הדבר אשר צווה ה' לקטו ממנו איש לפי אכלו עומר לגולגולת מספר נפשותיכם איש לאשר באוהלו תקחו" [טז, טז]. איזהו העשיר השמח בחלקו.

משה היה חרד לא רק בנוגע לעבודתו. היו לו גם מעט מאוד חסכוניות, והוא חשש לעתיד.

"לכמה זמן זה מספיק?" שאלתי אותו. "כמה תצטרך כדי לחוש ביטחון?"

הוא חשב לרגע ואז אמר: "אני מניח שכרבע מיליון דולר".

"משה", אמרתי, "אני מבטיח לך שאילו היה לך רבע מיליון דולר בבנק, לא היית מרגיש יותר ביטחון מכפי שאתה מרגיש כרגע. אני יכול להכיר לך אינספור אנשים שיש להם את הסכום הזה, והם מתלוננים בדיוק כמוך. 'מה זה רבע מיליון דולר היום?' הם יגידו לך. ומה שעצוב, משה, הוא שדפוס החשיבה תקף ללא קשר לכסף שיש לך. תשאל את בעל המיליונים אם יש לו מספיק, והוא יגיד לך 'מה זה מיליון היום?'"

"איזהו עשיר?" שאלו חכמינו. "השמח בחלקו", הם ענו.

ומי שלא שמח בחלקו, הוא חוסך ומתקמץ כי חושב שחסר לו, או יחסר לו בעתיד, זו התיאוריה שעומדת מאחורי כל הקמצנים למיניהם, הם מפחדים ודואגים שמא יחסר להם מחר, ע"כ הם חוסכים, וחיים היום כמו עניים, כדי שיהיה להם מחר, ומחר הם גם חיים כמו עניים, כדי לחסוך למחרתיים, וכך הם חיים את כל חייהם, ואז מה שיוצא בסוף, שהם חיו כמו עניים, מתו כמו עניים וכל הכסף שלהם הלך לאחרים... עצוב, נכון, אבל כך הם חיים האומללים הללו...

ישנה אגדת עם, המוקדשת לכל אלו שחיים כך: היה היה פעם סוחר עשיר וקמצן מאין כמוהו. הוא מעולם לא הוציא מטבע אחת מיותרת. תרומה או נדבה היו מילים שאסור להעלותן על דל השפתיים, נתינה לא הייתה קיימת

בלכסיקון שלו, הוא לא נתן משלו כלום, ואף לעצמו, לא התיר יותר מצרכי המחיה הבסיסית. לבוש היה בבגדים בלויים, נועל נעליים מרופטות, גר בבית קטן ועלוב, ואכל מאכלים פשוטים וזולים. הכסף היה בעיניו חשוב מכל, ודווקא בהיותו צרור תחת מרצפות ביתו. רגעי ההנאה הגדולים ביותר בחייו, היו בעת שאגף את התריסים ובעלטה היה ממשש את שטרות הכסף, ומונה אותן אחת לאחת. מובן, כי חברים רבים לא היו לו, היו מספר אנשים טובי לב שהתעניינו בשלומם והחליפו איתו מילים מספר, נדים בראשם למראה קמצנותו. גם לקרובי המשפחה שלו לא היו סיבות רבות כדי לשמור על קשר, כך שהוא היה גם בודד למדי.

ביום בהיר אחד הוא נפל למשכב, מחלה קשה פקדה את גופו, הרופאים לא נתנו תקווה רבה, והמצב היה נראה נואש. שכנים ומכרים שהתעלמו ממנו עד לאותו יום, באו כדי להיפרד, קרובי המשפחה המועטים עמדו ליד המיטה מעמידים פני כואבים, תקווה נסתרת קננה בין כולם, שמא יחסם הטוב אליו, יגרום לעשיר הקמצן לרשום נכסים כלשהם על שם, למרות השמועות שהלכו בין האנשים על צוואה מסוג שונה.

בין הבאים להיפרד היה גם בנו של החייט שמת לא מכבר ממחלה דומה. החייט היה בין היחידים שדרשו בשלומם של הסוחר העשיר, כך שהבן התקבל די בידידות.

רוח של רגשנות שרתה על הסוחר החולה, והוא יבב באוזנו של בן החייט: "ראה, אני עומד למות, לא הספקתי לעשות הרבה בחי, רציתי דברים רבים כל כך, אך לא ניצלתי מספיק את עושרי..."

בן החייט שהיה בחור פיקח החליט לנצל את המעמד ולהחכים את האיש, הוא הנהן בראשו ואמר: "כן, אתה באמת נראה גוסס, אתה כנראה הולך למות. אבל לפני שאתה מת יש לי בקשה קטנה אליך, האם תהיה מוכן לעזור לי?" האיש שהתרכך קצת בימי מחלתו, השיב בפעם הראשונה בחייו בחיוב, למרות שעדיין לא ידע מה הבקשה, הוא חיבב את הבחור.

"שמע, אבא שלי, החייט, שמת לפני כמה חודשים, התגלה אליי אתמול בלילה בחלום. הוא התלונן שחסרה לו שם למעלה מחט, אילו הייתה בידו מחט היה יכול לתפור שם חליפות ובגדים מיוחדים לאנשים, אילו רק הייתה לו מחט היה מצליח לעשות עסקים יפים, הוא ביקש את עזרתי".

"איך אוכל לעזור לך בעניין?" שאל העשיר, מגלה עניין בסיפור.

הבן הוציא מחט מכיסו הושיט אותה לאיש: "לא אבקש ממך הרבה, רק אם תוכל כשאתה עולה למעלה, לקחת אתך את המחט הזו, ולתת אותה לאבא".

"בשמחה רבה!" השיב האיש, לקח את המחט ונפרד ממנו לשלום.

בלילה, נדהה שנתו של העשיר, המחט הטרידה את מנוחתו. "היכן אשים אותה?" חשב. בתחילה תקע אותה על דש בגדו, אבל אחר כך חשב, הרי יפשוט ממני את בגדי וילבישוני בתכריכין, והמחט מה יהיה עליה? הוא החליט להניח אותה בידו, אבל גם אפשרות זו נדחתה, הגוף כולו יאכל, והמחט בוודאי תנזק. ככל שהפך בעניין כך התבהרה לו העובדה שאין לו שום דרך לקחת איתו את המחט.

או אז התחווה לו האמת הפשוטה: אם אין באפשרותו לקחת מחט אחת קטנה, את רכושו הרב – הזהב, הכסף, היהלומים – כל אלו בוודאי יוותרו הרחק מאחוריו...

הוא המתין לאור הראשון של הבוקר שיפציע, ואז שלח לקרוא לבנו של החייט. הוא החזיר לו את המחט ואמר: "קח אותה, לא אוכל למסור אותה לאביך, אין לי דרך לקחת עימי דבר, אולם, על כך שהענקת לי את היחס הנכון לעושר ולרכוש בעולם הזה, אני חייב לך את כל חיילי".

העשיר הבריא, הוא קם ממיטת חוליו, והאגדה מספרת כי סכומי הצדקה אותם חילק בימים שלאחר מכן החיו אומללים רבים, והחזיקו משפחות רבות.

הנה כי כן, בתכריכים אין כיסים היכולים לשאת מחט, ואין בהם די כיסים היכולים לשאת את כל העושר אותו אגר האדם בימי חייו...

אין ספק, שהאדם תאב בצע מטבעו, לכן לא קל להיות שבע רצון. אבל אפשר להשיג זאת אם תלמד לבטוח בהקב"ה. זו בדיוק הסיבה לכך שבראשית ההיסטוריה שלנו חניך אותנו ה' לבטוח בו.

כתוב בחומש שמות, שלאורך 40 שנות מסענו במדבר נתן לנו הקב"ה את המן כדי לבחון אותנו. במבט ראשון קשה להבין את זה. איך היה יכול המן להיות מבחן? אתם יכולים לתאר לכם מתנה נפלאה מזו שהלחם ייפול לחיקכם מהשמיים כל יום, בלי שתצטרכו לדאוג? האם יכול להיות משהו מושלם יותר?

באופן מוזר התורה מתייחסת למן לא רק כאל מבחן, אלא כאל סבל. כיצד אפשר להבין את זה?

המן היה אחד המבחנים הקשים שאבותינו חוו, כי את המן היה צריך לאסוף מדי יום. ואם לקחת יותר מהמנה היומית שלך, התמלא המן שלך תולעים, נרקב והתקלקל. הקב"ה רצה לחנך אותנו לבטוח. ביטחון בה' מרמז על כך שאתה סומך עליו שימלא את צרכיך מדי יום. ביטחון מרמז על כך שאתה שם את מבטחך בה', ולא נותן לחששות ולתאוות הבצע לשלוט בחיך. רק יום אחד שבוע התיר לנו ה' לאסוף מנה כפולה מהמן, ביום שיש. לכבוד השבת נותר המן טרי. אבל לבד מזאת היה עלינו לסמוך עליו שימלא את צרכינו היומיומיים, יום אחר יום, צעד אחר צעד.

לרוע המזל, במאות השנים שחלפו מאז שכחנו את שיעור המן. אנחנו אוספים ואוגרים, אבל לא משנה כמה יש לנו, זה לעולם לא מספיק. אנחנו חשים כה חסרי ביטחון בנוגע לעתיד, עד שאיננו מצליחים ליהנות מההווה. אנחנו כה דואגים למה שאין לנו, עד שאיננו נהנים ממה שיש לנו. נכסינו נרקבים ומתמלאים תולעים, כי ככל שיש לנו, כך חוששים לאבד זאת. הביטחון בה' הוא האני מאמין של אמונתנו. הידיעה שעזרה מה' תמיד מגיעה איפשרה לנו להתחייב לעמוד באתגרי החיים בביטחון ובכוח. הבוטחים בה' אינם מפחדים להתחייב לנישואים, לבנות ישיבות, לפתוח כוללים, לחיות חיים מלאי סיפוק ותוכן.

הפחד הוא הרגש הכי הרסני שיש בליבנו. הוא משתק אותנו. הוא שואב מתוכנו את האנרגיות שלנו וגוזל מאיתנו זמן יקר. יותר מזה, אם נבחן את עצמנו היטב, היה אומר הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, נראה ש-99% מהדברים שמדאיגים אותנו אינם מתגשמים לעולם. אז אם נסקור את חיינו ונבין כמה זמן בוזזנו בדאגה על מה שהיה יכול להיות, נזדעזע למחשבה כי בזבזנו את המתנה היקרה ביותר שה' העניק לנו – ימי חייו.

הבה נלמד את השיעור של ה"מן" ונסמוך על ה' שישפק את צרכינו מדי יום, ונחיה באושר ועושר... (נצוצות).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ אור בת יפה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ מרים מורטזה בן שרה ז"ל, לע"נ זינט בת מרים ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ אליהו בן כשור ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ חיים בן לונה ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com